

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze k diplomové práci

Makroekonomický pohled na vývoj a stav ukrajinské ekonomiky s ohledem na asociační dohodu s EU

Ivan Skrypchenko

© 2018 ČZU v Praze

Souhrn:

Podpis dohody o asociaci ve své podstatě znamená přechod na novou úroveň vztahů zúčastněných zemí, což má v důsledku určité dopady na ekonomiku. Ukrajinská ekonomika úzce souvisí s obchodováním s EU a Ruskem. V roce 2014 nová ukrajinská vláda podepsala dohodu o asociaci s EU a zajistila Ukrajině zónu volného obchodu s EU, spolupráci v mnohých odvětvích, i bezvízový styk. Jako důsledek podpisu asociační dohody Rusko omezilo obchod s Ukrajinou. Po podpisu asociační dohody ukrajinská ekonomika přechází do fáze transformace a integrace s trhem EU. V práci jsou zohledněny tyto dopady na ekonomiku Ukrajiny.

Klíčová slova: asociace, dopady na zahraniční obchod, ekonomika, integrace, inflace, nezaměstnanost, HDP, makro ukazatele, měnový systém, Ukrajina, zahraniční obchod.

Cíl a metodika:

Cílem práce je zhodnotit vývoj a stav ekonomiky Ukrajiny, vypracovat makroekonomický pohled ekonomiky Ukrajiny s ohledem na asociační dohodu s Evropskou Unií. Práce bude zkoumat základní makroekonomické ukazatele v období do a po podpisu asociační dohody mezi Ukrajinou a Evropskou Unií a do a po zrušení celních překážek a vzniku zóny volného obchodu mezi Ukrajinou a EU. Praktická část bude obsahovat analýzu ukazatelů z Ukrajinského statistického úřadu i Světové banky. Pro zpracování literární rešerše bude využito studium odborné literatury.

Pro zpracování praktické části byla využita metoda analýzy časových řad, budování grafů a tabulek. Byla taky využita metoda deskripce, komparace, analýzy, syntézy, indukce, dedukce. V práci byly využité metody porovnávání procentních změn řady ukazatelů (horizontální analýza).

Teoretická část:

Po rozpadu Sovětského svazu se ukrajinská ekonomika setkala s řadou problémů, včetně náročného, dlouhotrvajícího přerodu ekonomiky do tržní ekonomiky, způsobujícího nestabilní ekonomickou situaci. V roce 2013 tehdejší prezident Janukovyč odmítl podpis dohody o asociaci s Evropskou Unií, čímž vyvolal vlnu protest. Na druhou stranu prezident odmítl i vstup do Společenství Nezávislých Států (SNS). Pod velkým tlakem ze strany obyvatelstva a opozičních politiků prezident Janukovyč uprchl z Ukrajiny v roce 2013 a na jeho místě ho vystřídal nový prezident Porošenko, který získal sympatie ze strany Evropské Unie a podepsal dohodu o asociaci s Evropskou Unií. Pro Ukrajinu tento krok znamenal

přeměnu fungování ekonomiky na pevnější spolupráci se západem Evropy a Evropskou Unií. Vstup do bloku SNS byl odmítnut a Ukrajina zrušila svůj status státu pozorovatele v této organizaci.

Praktická část:

Podpis dohody v roce 2014 neznamenal pro Ukrajinu pozitivní změny hned, což bylo jasné z reakce Ruska. Hlavní pozitivní změnou pro ukrajinskou ekonomiku se stalo zrušení obchodních překážek mezi EU a Ukrajinou v roce 2016 a vytvoření zóny volného obchodu.

Pozitivní změny v ekonomice: růst HDP o 2,7 mld. USD (2,9 %) oproti roku 2015 za podmínky konfliktu na východě; v porovnání s inflací v roce 2014 (24,9 %) a 2015 (43,3 %) úroveň inflace v roce 2017 (14,41) s růstem o 2,01 procentních bodů oproti roku 2016 je mnohem lepší výsledek; narůst vývozu do EU o 0,5 mld. USD v roce 2016 oproti roku 2015; růst celkového dovozu o 1,7 mld. USD v roce 2016 oproti roku 2015 a ze strany EU o 1,8 mld. USD; Narůst počtu podniků v zdravotnictví o 7,8 %, administrativě o 9,7 %, ostatní služby o 12,1 %; a jiné.

Negativní změny v ekonomice: obchodní překážky ze strany Ruska, které způsobili pokles HDP přibližně o 2 mld. USD ročně; celkový pokles vývozu o 1,7 mld. USD v roce 2016 oproti roku 2015; růst celkové míry nezaměstnanosti o 0,2 procentního bodu v roce 2016 oproti roku 2015; pokles o 18918 registrovaných jednotek podniků v roce 2016 oproti roku 2015 a jiné. Východní regiony, část, kterých je pod kontrolou rebelů (tzv. Donecká a Luhanská lidové republiky) před konfliktem tvořili poměrně velkou část podílu HDP Ukrajiny ze kterých se hodně vyváželo a konflikt tento rozvoj hodně zpomalil.

Závěr

Podpis dohody o asociaci umožnil zrušit celní překážky a vytvořit zónu volného obchodu, což vedlo k většímu obchodování Ukrajiny s EU (růst vývozu z Ukrajiny do EU a růst dovozu na Ukrajinu z EU). Došlo ke zlepšení celkového salda zahraničního obchodu a salda zahraničního obchodu s Evropskou Unií (u některých států členů EU lze pozorovat zhoršení salda). Po roce 2016 ekonomika přestala klesat kvůli teritoriálním změnám a rozvojem konfliktu na východě, a naopak započala svůj růst. Tento růst je dokázán za podmínky konfliktu na východě Ukrajiny. V sektoru zdravotnictví lze pozorovat růst nových podniků a v sektoru ostatních služeb v porovnání s obdobím před podepsání dohody o asociace s EU. Začal růst počet investic do Ukrajiny. Výše průměrných mezd ve všech sektorech začaly růst při poměrně nízké inflaci, která také viditelně poklesla v porovnání s rokem 2014 a

2015. Negativní dopady lze vidět v aktivní a pasivní politice zaměstnanosti. Částka věnována politice zaměstnanosti v porovnání s obdobím před uzavřením asociační dohody byla větší. V nezaměstnanosti taky lze pozorovat rostoucí tendence.

Lze říci, že stav ekonomiky po vzniku asociační dohody poklesl důsledkem politických změn a ekonomických překážek ze strany Ruska a bloku SNS. Ukončení konfliktu na východě způsobí zrychlení ekonomického růstu a těsnější spolupráci s EU. Spolupráce s EU přináší pro Ukrajinu perspektivy v technologickém, intenzivním rozvoji a reformaci státního systému.

Použitá literatura:

- (1) **ZHUK I.M.**, 2016. *Ukrajina v cyfrach*. Kyjěv: Státní statistický úřad. 239 s. ISBN 978-966-8459-83-2
- (2) **BEGMA V.M. a kol**, 2013. *Vojensko-technická a vojensko-průmyslová politika Ukrajiny v současném období*. Kyjěv: NACIONALNYJ ISTITUT STRATEGICHNYCH DOSLIDZHEN (Státní institut strategických studia). 206 s. ISBN 978-966-554-186-8
- (3) **CHAIKOVSKIY Yaroslav**. 2015. *ANALYTICAL ESTIMATION OF THE CREDIT RELATIONSHIP BETWEEN UKRAINE AND THE INTERNATIONAL MONETARY FUND*. Ternopil: Ekonomichna dumka. s.205-211. ISSN 1993-0259
- (4) **KASYANOV Georgiy**, 2015. *Osvitnya Systema Ukrajiny 1990-2014*. Kyjěv: Instytut rozvytku osvity. 52 s. ISBN 978-966-7128-90-6
- (5) **KŠIČOVÁ Danuše**, 2014. *Z dějin ukrajinské kultury*. Brno: Masarykova Univerzita, 266 s. ISBN 978-80-210-7495-8
- (6) **MARKEVYCH Kateryna a kol**, 2017. *Energetychna galuz Ukrajiny, Pidsumky 2016 roku*. Kyjěv: Zapovit. 163 s. ISBN 978-966-2050-03-5
- (7) **MOROKO V**, 2015. *USNA ISTORIYA RUSKO-UKRAJINSKOYI VIYNY 2014-2015*. Kyjěv: K.I.S. 176 s. ISBN 978-617-684-120-3
- (8) **PRYLYPKO S. M**, 2015. *Trudove pravo: posib. Dlya pidgot. Do derzh. Ispytu*. Charkiv: Pravo, 230 s. ISBN 978-966-458-850-5